

Oorsprong bij invoer en bij uitvoer

Bij de invoer van goederen in de Europese Unie ("EU") is normaliter douanerecht verschuldigd. Het douanerecht wordt meestal uitgedrukt in een percentage. Naast het conventionele (gewone) douanerecht bestaat in veel gevallen ook een lager douanerecht, ofwel een preferentieel recht. Dit preferentieel recht is van toepassing bij de invoer van bepaalde soorten goederen die van oorsprong zijn uit bepaalde landen of groepen landen. Deze tarieven zijn het gevolg van afspraken (handelsakkoorden) die door de betreffende landen(groepen) met elkaar zijn gemaakt. Veel handelsakkoorden gelden wederzijds, dus bij invoer in de EU maar ook voor invoer in het derde land. Ook bij uitvoer is oorsprong dus relevant. In deze bijdrage wordt ingegaan op de oorsprong bij invoer en bij uitvoer.

De EU is betrokken bij omstreeks 150 overeenkomsten en akkoorden. In ongeveer 20 van deze overeenkomsten en akkoorden treffen we regels aan die gaan over de oorsprong van goederen. Het gaat dan ongeveer over 90 landen.

Er zijn regelingen die wederkerig zijn van aard (bilaterale regelingen) en unilaterale regelingen. Is er

sprake van een bilaterale afspraak, dan geldt de preferentie zowel bij invoer in de EU van goederen van oorsprong uit de partnerlanden als bij het invoeren van goederen van oorsprong uit de EU in het partnerland. Is er sprake van een unilaterale afspraak (autonome preferentie) dan geldt dat de preferentie alleen wordt verleend indien goederen van oorsprong uit de partnerlanden in de EU in het vrije verkeer worden gebracht. Andersom (goederen van oorsprong uit de EU worden in het partnerland ingevoerd) wordt geen preferentie verleend.

Autonome preferenties worden door de EU aangeboden aan bepaalde begunstigde landen. De voorwaarden zijn opgenomen in het CDW. Als de begunstigde landen deze regels accepteren, dan kunnen de goederen met toepassing van het preferentieel tarief in de EU worden ingevoerd.

De bilaterale regelingen zijn beschreven in overeenkomsten die zijn afgesloten tussen de landen of groepen van landen. In een dergelijke overeenkomst – het woord zegt het al – wordt overeengekomen onder welke voorwaarden de

preferenties worden verleend. Beide partijen kunnen hier dus invloed op uitoefenen.

Alle autonome en op overeenkomsten gebaseerde regelingen hebben gemeenschappelijk dat ze voorzien in de toepassing van een preferentieel tarief voor uitsluitend

"goederen van oorsprong" uit het desbetreffende land of gebied. Die oorsprong moet dan wel op de voorgeschreven

manier worden aangetoond.

Aantonen van de oorsprong

Als vaststaat dat goederen van oorsprong zijn uit een bepaald land of landengroep, dan moet deze oorsprong kunnen worden aangetoond. Immers uitsluitend indien er sprake is van een goed van oorsprong uit een bepaald land, dan bestaat de mogelijkheid om aanspraak te kunnen maken op een preferentieel tarief van douanerechten.

De wijze waarop de oorsprong kan worden aangetoond is afhankelijk van de regeling (autonoom / unilateraal of bilateraal). Bij de op overeenkomsten gebaseerde preferentiële regelingen kan de oorsprong onder meer worden aangetoond aan de hand van een van de volgende bescheiden:

- een certificaat inzake goederenverkeer EUR-1;
- een factuurverklaring, een verklaring volgens een vastgesteld model waarmee de exporteur aangeeft dat de betreffende goederen van oorsprong zijn.

Als vaststaat dat goederen van oorsprong zijn uit een bepaald land of groep van landen, dan moet deze oorsprong kunnen worden aangetoond

Is er sprake van een unilaterale regeling, dan zal de oorsprong in de meeste gevallen aangetoond worden met een certificaat van oorsprong Formulier A (ofwel Form A).

Tot zover lijkt er geen vuiltje aan de lucht. Afhankelijk van de goederenbeweging (invoer of uitvoer) en het land van bestemming of het land van oorsprong, wordt vastgesteld welke regeling van toepassing is. Vervolgens wordt vastgesteld welk oorsprongsbescheid mogelijk is.

In de praktijk kan dit echter anders uitpakken; een voorbeeld. Bij de aangifte ten invoer wordt een Form A overgelegd en het preferentiële recht geclaimd en toegekend. Vervolgens wordt de kostprijs (en verkoopprijs) bepaald op basis van dit lagere tarief.

Stel nu dat de Douane na ruim 2 jaar tot de conclusie komt dat het destijds overgelegde Form A niet aan de voorwaarden voldoet, of vaststelt dat het Form A wellicht vals is of ten onrechte is afgegeven. Dit komt bijvoorbeeld voor indien de Douane besluit om op enig moment een controle na invoer in te stellen (CNI). Het kan dan zo maar gebeuren dat alsnog het conventionele tarief moet worden betaald. Dit heeft (negatieve) gevolgen voor de kostprijs en dus ook de verkoopprijs. Echter de goederen zijn zeer waarschijnlijk al lang verkocht. En later aankloppen bij de koper van de goederen met de mededeling dat de destijds vastgestelde verkoopprijs te laag is vastgesteld omdat nu blijkt dat meer douanerecht verschuldigd is, behoort meestal niet tot de mogelijkheden.

Ver gezocht?

Is de situatie zoals hiervoor beschreven ver gezocht? Nee, niet echt. Recent zijn er nogal wat onderzoeken door de OLAF (Europees Bureau voor fraudebestrijding) ingesteld naar de oorsprong van goederen die in de Gemeenschap in het vrije verkeer zijn gebracht. In een aantal gevallen is vastgesteld dat gebruikte bewijzen van oorsprong Form A hetzij vals waren, hetzij ten onrechte waren afgegeven.

Met name de ten onrechte afgegeven Form A zijn hierbij een groot risico. Het betreft namelijk Form A die zij afgegeven door de officieel erkende instanties, maar die bijvoorbeeld zijn afgegeven voor producenten die niet (meer) bestaan.

Wordt kleding gekocht via tussenhandelaren (de producent is dan niet bekend bij de koper), dan is het vrijwel niet vast te stellen of de producent (nog) wel bestaat. Wordt achteraf vastgesteld dat de producent op het moment van de afgifte van het Form inderdaad niet (meer) bestond, dan kan het Form A niet dienen, met alle gevolgen van dien.

In een aantal gevallen is het echter toch mogelijk dat u als importeur niet hoeft te betalen. Dat is het geval als u met succes een beroep kunt doen op het vertrouwensbeginsel. Dat is echter wel aan nogal wat voorwaarden verbonden.

Preferentiële en niet-preferentiële oorsprong

Er bestaan twee verschillende oorsprongsbegrippen, namelijk preferentiële oorsprong en niet-preferentiële oorsprong. Op basis van de preferentiële oorsprong is het mogelijk gebruik te maken van een lager tarief. De niet-preferentiële oorsprong ziet op situaties waarbij de oorsprong voor andere redenen moet worden aangetoond, bijvoorbeeld in het kader van handelspolitieke maatregelen of antidumpingheffingen.

In het kader van de afgifte van certificaten wordt een onderscheid gemaakt tussen een certificaat van oorsprong (CVO) en een certificaat inzake goederenverkeer.

Een CVO wordt afgegeven om de niet-preferentiële oorsprong aan te tonen. Bijvoorbeeld om in een land aan te tonen dat de goederen daadwerkelijk uit de Europese Gemeenschap komen en bijvoorbeeld niet uit China, zodat geen antidumpingheffing wordt geheven.

Een certificaat inzake goederenverkeer (bijvoorbeeld een EUR.1 of EUR-MED-certificaat) wordt afgegeven om in een ander land – buiten de Europese Gemeenschap – een lager douanerecht te claimen.

Daar kan bijvoorbeeld aanspraak op worden gemaakt omdat de Europese Gemeenschap met dat land (of gebied) een overeenkomst heeft afgesloten.

Zowel de afgifte van een CvO alsook een certificaat inzake goederenverkeer kan dus grote gevolgen hebben voor degene die de goederen ontvangt en in het derde land in het vrije verkeer brengt. Op degene die het certificaat opmaakt, rust dan ook een zware last en verantwoordelijkheid.

Veel regels, veel uitzonderingen

Bij het vaststellen van de oorsprong van goederen gelden verschillende regels. Zo wijken de regels om de niet-preferentiële oorsprong vast te stellen af van de regels om de preferentiële oorsprong vast te stellen. Voor deze laatste oorsprong geldt vervolgens dat deze regels kunnen verschillen per land van bestemming. Zo gelden er andere regels om de preferentiële oorsprong vast te stellen voor een zending naar Zwitserland dan voor een zending naar Mexico. En als u dan heeft vastgesteld dat een CvO kan worden afgegeven, dan betekent dit niet automatisch dat ook een certificaat inzake goederenverkeer kan worden afgegeven. Hier gelden immers andere regels voor.

Er zijn dus veel regels, maar er zijn ook veel uitzonderingen. Want heeft u de oorsprong vastgesteld aan de hand van bijvoorbeeld een ingrijpende bewerking, tariefpost-verspringing of specifieke bewerking, dan moet ook nog worden nagegaan of er mogelijk sprake is van een ontoreikende bewerking waardoor de oorsprong toch weer niet wordt verkregen.

Anderzijds bestaan er ook mogelijkheden om alsnog de gewenste oorsprong te krijgen, omdat er “positieve” uitzonderingen zijn. Zo geldt in veel oorsprongsregelingen de zogenoemde waardetolerantieregeling. Dit betekent dat wanneer volgens de hoofdregels niet aan het criterium wordt voldaan en dit wordt veroorzaakt doordat de waarde van het materiaal dat niet van oorsprong is – bijvoorbeeld –

minder dan 10% is van de prijs af-fabriek, toch de oorsprong wordt verleend.

Ook gelden er bijna altijd “positieve” uitzonderingen voor accessoires, vervangingsonderdelen, gereedschappen, stellen of assortimenten en neutrale elementen (zoals brandstof).

Ook cumulatie is een dergelijke positieve uitzondering. Cumulatie betekent dat voor het bepalen van de oorsprong van goederen niet alleen de bewerking in het land van uitvoer van belang is, maar dat ook de bewerkingen die hebben plaatsgevonden in andere landen in aanmerking kunnen worden genomen. Zeker in het kader van de Pan-Europese afspraken kan dit vergaande positieve gevolgen hebben.

Tenslotte gelden er nog aanvullende regels op het gebied van rechtstreeks vervoer en in veel gevallen de no-drawback bepaling. Deze laatste bepaling houdt in dat er geen vrijstelling of teruggaaf van rechten bij invoer kan worden verleend voor goederen die worden gebruikt voor de vervaardiging van goederen waarvoor bij uitvoer een preferentieel oorsprongsbescheid wordt afgegeven. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de douaneregeling actieve veredeling onder schorsing (AV/S). Indien goederen onder deze regeling worden geplaatst, kan bij wederuitvoer geen certificaat inzake goederenverkeer worden afgegeven.

Wie geeft af, wie is verantwoordelijk?

Veel bedrijven en personen zijn van mening dat het de Kamer van Koophandel is die bij uitgaande zendingen de certificaten afgeeft en dus ook verantwoordelijk is voor de juistheid ervan. Niets is echter minder waar.

Ten eerste geeft de Kamer van Koophandel slechts de niet-preferentiële CVO's af. De aanvraag bij de Kamer van Koophandel dient gegevens en bewijsstukken te bevatten op basis waarvan de oorsprong van de in de aanvraag vermelde goederen kan worden vastgesteld.

Vervolgens wordt op basis van die aanvraag door de Kamer van Koophandel beslist en wordt het – vooraf door de aanvrager ingevulde certificaat – voorzien van een stempel en van de handtekening van de secretaris van de Kamer van Koophandel.

Bij de preferentiële certificaten inzake goederenverkeer geldt een andere procedure. Ook in dit geval moet bij de Kamer van Koophandel een aanvraag worden ingediend en moeten de nodige bewijsmiddelen worden overgelegd. Echter de Kamer van Koophandel geeft het document niet af. Zij geeft slechts een advies aan de Douane. Het is vervolgens de Douane die beslist op de aanvraag en het document viseert en dus het certificaat afgeeft.

Als u deze afgifteprocedures bekijkt, lijkt het erop dat de Kamer van Koophandel, respectievelijk de Douane degene is die de hoofdverantwoordelijkheid heeft. Die afgifte vindt echter plaats op basis van de informatie die wordt verstrekt door de aanvrager. En die gegevens zijn, wanneer achteraf blijkt dat een certificaat ten onrechte of met een onjuiste oorsprong is afgegeven, vaak onjuist. In dergelijke situaties is het daarom in de meeste gevallen de aanvrager die verantwoordelijk en aansprakelijk is voor de juistheid van de afgegeven certificaten.

Een onjuist certificaat en de gevolgen daarvan

En als dan op enig moment vaststaat dat een certificaat ten onrechte is afgegeven, dan heeft dat vaak grote gevolgen. Zo zal de ontvanger van de goederen indien er sprake is van preferentiële oorsprong, in veel gevallen een fiscaal nadeel ervaren. Hij kan immers geen gebruik meer maken van het lagere tarief. Of de goederen mogen – ingeval er sprake is van niet-preferentiële oorsprong – helemaal niet worden ingevoerd. Allemaal situaties waarin u niet terecht wilt komen en die commercieel ongewenst kunnen zijn.

Maar naast de commerciële gevolgen, is het opmaken of aanvragen van een onjuist oorsprongscertificaat ook een

strafbaar feit. Op basis van de nationale douanewetgeving in combinatie met de Wet op de economische delicten, wordt het opmaken of aanvragen van een onjuist certificaat namelijk aangemerkt als een economisch delict. De maximale straf hierop is twee jaar gevangenisstraf of een geldboete van enkele tienduizenden euro's.

Verder is niet alleen degene die het oorsprongscertificaat ten onrechte opmaakt of aanvraagt strafbaar, maar ook degene die opzettelijk gebruik maakt van het valse of vervalste oorsprongdocument als ware het echt en onvervalst.

Conclusie

Een beroep doen op een preferentieel en niet-preferentieel tarief bij invoer is niet zonder risico's. Het risico dat een certificaat vals wordt bevonden bestaat, waardoor het te betalen douanerecht aanzienlijk wordt verhoogd.

Daarnaast is het aanvragen van een juist en terecht afgegeven oorsprongscertificaat geen kinderspel. Daarbij is het vooral de verantwoordelijkheid van de aanvrager om niet alleen de juiste gegevens en documenten te overleggen, maar ook de juiste wettelijke bepalingen toe te passen.

Dit betekent dat u zowel bij invoer als bij uitvoer de oorsprongsregels goed moet doorgronden om de kans op onregelmatigheden te verminderen. Zowaar geen eenvoudige opgave.

Meer informatie

Customs Knowledge adviseert en helpt u graag en professioneel om uw procedures rondom oorsprong bij invoer en uitvoer op orde te brengen. Voor vragen of opmerkingen over dit onderwerp kunt u contact opnemen met Customs Knowledge via onze website www.douaneadvies.nl of via het e-mailadres info@douaneadvies.nl.

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaardt Customs Knowledge geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de gevolgen hiervan. Dit artikel is niet bedoeld als een specifiek advies. Zie in dit kader ook de Algemene Voorwaarden van Customs Knowledge BV.